

Viðmerking:

Fullveldi: Átrúnaður ella politikkur

Teir skriva um fullveldið, og eg spyrji meg sjálva: Er hetta átrúnaður ella politikkur, spyr Katrin Dahl Jacobsen, lögtingskvinna Javnaðarflokksins

Mannt broytist á mansins ævi, verður ofta tikið til. Hetta er komið mærl til hugs hesar seinastu vikurnar, hvørja ferð eg eri dottin niður á onkra grein í blóðunum. Greinar, sum skuldu eittast at víðgera fullveldið. Og eg havi spurt meg sjálva - er hetta átrúnaður, ella er hetta politikkur?

Blóðini eru fullkomuliga hamskipt. Hesi troyttandi, turrislugu blóðini (tað haldi summi), eru vorðin reini skaldskapur. Ikki tí, tað er kærkomið. At fáa høvi at fylgja hesum løttu penninum. Kunna vera vitnisfærð í, at romantiska rithøvund-abylgjan, sum var í grannalundum okkara fyrst í 1800, veruliga hevur tikið seg upp aftur, eftir at hava ligið goymd og forfjónað frá Janusar og Bóndans tíð.

Á, det vælsignisli!

Nú eru teir so nógvir í tali, hesir rithøvundarnir, at iðt er at taka dagar ímillum, hvør, ið segði hvat. Men ein teirra helt, at ber trúgv er vandamikil, tí hon elur fram

eitt eirindaleyst fólkaslag, sum forrestar alt samfelagslív. Tað haldi eg við! Tí hava vit, sum umboða Javnaðarflokkinn lyndi til at spyrja. Spyrja og aftur spyrja. Ikki ber til at siga ja og amen til alt við himmalvendum eygum. Eg veit væl, at tað kóvir hetta romantiska terapeutiska, hetta, sum virkar nakað sum vikublóðini. So óforpliktandi og svøvnelvandi. Summi siga eisini, at trúgv kann flyta fjøll. Tað tora vit ikki. Tað er manipulation. Javnaðarflokkurin fer ikki at flyta fólki, har tey ikki vilja verða flutt.

Politísk katekismus

Berur politikkur kann eisini vera vandamikil, segði onkur. Púra samd! Uttan at blunka! Eg hoyri tað fyrri mærl. "Abyrgd av egna landi". "Skipað ætlan". "Føroyskan leisti". "Spæla fólki í húsi". Nakað, sum tá vit í gomlu døgum skuldu læra Katekismus (grundsetningar) í Kommunuskúlanum. Summi sluppu undan, vegna teirra trúgv. Vóru

koyrd á dyr, tá ið tað kom fyrri. Fyri tað helt eingin tey vera lóg. Eg havi tó lært meg hesar pol. grundsetningar- just in case. Vil ikki vera óðrvisi.

Var nøkur víðgerð av fullveldinum í øllum hesum? Ikki eitt petti. Akkurát sum rithøvundarnir, sum hava skrivað síðu fyrri síðu um, hvussu fólki siggja út, eru klødd, bera seg o.a., umframt stak salgbæra romantikk. A la Ude og Hjemme. Flestu greinar hava tó einar tvær reglur í endanum, sum siga, at í staðin fyrri hetta og hatta, áttu fólki heldur at víðgerð málið um fullveldið!

Fullveldisdrunnurin

Víðgerð? Gloym tað! Spyr onkur um okkurt, tá helst um búskap, verður man etin. Er onkur, sum spyr Høgni Hoydal um okkurt, ella loyvir sær at ívast í portum av hansara Fullveldiskatekismus, er hann strax umgyrdur av grátukunum, sum halda tað vera soooooo synd. Við sera

skerðum flogi royna tey, sum líða av hesum Hoydal-syndromi, at skava út yvir. Og tað ger bara ílt verri! Alvaratos. So mikið av veiggi haldi eg, er í hesum manni, at hann best fær vart seg sjálfan. Alt annað er pinligt. Í løtuni er hann Tjóðveldisflokkurin. Hann er fullveldið! Í samgonguskjalinum stakk Fólkaflokkurin honum ein væl piðaðan fullveldisdrunn í hondina at spæla sær við. Dúgliga hevur hann roynt at senda hann víðari. Sitandi á hesum eyka vaglinum, sum hann fekk í Landsstýrinum, hevur hann yrkt og yrkt, men fær hann yrkt frá sær. (Tað er síða eitt). Ímeðan fær Fólkaflokkurin gjørt tað hann vil. (Tað er síða tvey). Ført sín væl kenda borgarlaga politikk. Snilt? Hvi halda tit, tað hoyrist ikki eitt einasta kis frá Fólkaflokkinum um fullveldi? Men so leingi leikur er góður, er alt gott.

Hetta hevur verið stóð ið fullveldiskjakinum, sum eg sjálf "kom til at" detta í

beint nú. Tað, at Javnaðarflokkurin vil ikki eksperimentera við Føroya fólki, hevur avdúkað eitt satt trauma hjá tjóðveldisfólki (Gud viti hvi). So stórt, at løttu pennarnir hava havt tað brennandi nátt sum dag. Kjakið hevur snúð seg um dreymar og tómar lærusetningar ballaðir inn í munnagagstran og okkurt slag av "javnaðarkompleksi". Sambandsflokkurin hevur verið dúgliga róstur fyrri sína stóðu, og tí kunnu javnaðarfólk bert taka illsinisglepsini frá tjóðveldinum sum "komplimang". Vit fóru ikki longur, enn vit gryntu. Men vit fóru!

Sjálvt Útvarp Føroya er farið somu leið. Guð náði okkum. Og eg, sum helt, at hesin miðilin var óheftur! Nei tú. Fyri góðari viku síðan, í tí teir rópa Vetrarbreytin, stungu ein prísvinnari og ein ikki-prísvinnari høvðini saman, fyrri at fáa okkurt slag av javnaðarkompleksavgongu. So náðliga hevur tó eingin av hesum rithøvundum ríðið, sum hava stuðlað blóðunum. Teir hava stórt sæð verið deliga romantiskir og sensatiónssøkjandi. Teir hava so ikki grívið lík upp, at látursgera, sum hesir gjørdur. Rætt skal vera rætt.

Bragdar í Bjarna Olsen

Og mitt í øllum hesum fullveldisdrúsum, sum blaðskrivningin hevur borið dām av, er onkur einstakur, sum tað veruliga bragdar í. Bjarni Olsen, formaðurin í Búskaparráðnum hevur væl og vírdiliga greitt frá týðninginum av ríkisstúðlinum fyrri føroyska búskapin. Hansara ískoyti fái eg ikki sum eina partapolitiska stóðutakan fyrri ella ímóti fullveldinum. Heldur er hetta ein roynd at lýsa veruleikan, sum hann sum fakmaður sær hann. Hetta haldi eg, at vit politikarar áttu at tikið til okkara og víðgerð sum tað fyrsta. Tað ber ikki til at gera sum strutsurin. At stinga høvðið djúpt niður í sandin langt har frammi, og vanda tí sum ger her bakið, og bara vóna, at tað gongur væl.

Javnaðarflokkurin, eins og allir hinir flokkarnir, hevur stórliga víst á, at vit vilja ikki gera tað minni liviligt í landinum. Javnaðarflokkurin vil hava sjálvsstýrisleiðina at hanga saman við búskaparstóðuni. Vit vilja ikki hava eitt fullveldi, sum hvørki er eitt umsitingarligt ella búskaparligt berandi fullveldi, soleiðis sum slóðað verður í løtuni. Vit fara ongantíð at stinga høvðið í sandin og fáa okkum mettuna av vónum og dreyum.

Tað er fyrri mærl, sum vilja menn ikki nema við henda spurning. Tann búskaparlaga. Tað verður málið uttanum, soleiðis at tann, sum ber orðið búskap uppá mál, kennir seg sum eitt tvørball, tornæman, tí í fullveldisætlanini er man ikki komin til tað punktið í programmeringini. "Eitt útgreiningarbeiði skal gerast", (ein av lærusetningunum), kemur

Katrin Dahl Jacobsen, lögtingskvinna Javnaðarflokksins

ikkí fyrri enn. Tí verður ikki tosað um tað, hóast spurt verður. Og hóast tað eru føroyingar, sum vita um hetta at siga.

Í greinunum vísir Bjarni Olsen á so týðandi víðurskifti, at øll, sum ikki líða av "strutsakompleksinum", munnu sita og artikulera okkurt, hóast einki verður sagt. Nettup í hesum, spurninginum um ríkisstúðlinum, ber til at tosa politiskt, eisini partapolitiskt. Hvørja stóðu hava flokkarnir til, at (dersom, hvi, sáfremt, ifald) lönimar verða trústar niður? Fara fakfeløg at góðtaka tað? Rýma fólki, um so verður? Er stuðulpolitikkurin í vinnuni á góðari leið? Sjálf havi eg spurt meg hetta á tingi, men eingin veit at svara mærl. Javnaðarflokkurin heldur ikki, at so er. "Mjól er góð", plagdi at standa á rúsuposunum. Er tað o.k., at mjólkastuðulin er 8 mill.? Hvat kostar ein mjólkarpakki veruliga? Og oljan. Ella ikki oljan. Hvør veit? Skulu vit rokna við henni, áðrenn hon er komin? Um so er, hvussu roknar man tað út? Stutt sagt, hvussu fáa vit framleitt okkum til 1,3 mia. eyka í inn-tøkum? (hetta er ikki ein samandrátur av greinunum hjá búskaparfrøðinginum. Tær vóru á høgum stóði). Tey, sum hava lisið greinar, hava nógv at tosa um og ikki minst hugsa um. Stóru vandi er fyrri, at livifóturin lækkar, fer ríkisstúðulin. Hvussu nógv vilja vit leggja fyrri dagin fyrri, sum eisini Tjóðveldisflokkurin fær fram, at verja vælferðina?

Hvat er orsök.

Hvat er árin?

Við greinini hjá Bjarna Olsen í huganum, hvussu fær samgongan so sjóðað saman aðalmál síni tá:

- Fólkaflokkurin sigur, at búskaparligt frælsi hevur politiskt frælsi við sær?

- Tjóðveldisflokkurin sigur, at politiskt frælsi hevur búskaparligt frælsi við sær?

- Sjálvsstýrisflokkurin sigur ikki stórt.

Hvør man vera meira liðiligur - búskapur ella politikkur?

Katrin Dahl Jacobsen, lögtingskvinna Javnaðarflokksins

Minningarorð um Mariannu Olsen

fødd 21. juli 1962 deyð 13. august 1998

Marianna varð fødd í Skanderborg í Danmark. Familjan flutti heim til Føroya, og tá ið Marianna fór í skúla, gekk leiðin onan í Nunnuskúlan. Her skaraði hon burtúr. Eitt nú var hon høvðið stórri enn vit onnur í flokkinum, men mest av øllum var okkurt «annað» yvir henni. Hon var t.d. so eksotisk, tá hon bar sitt flotta belti úr slanguskinni um miðjuna. Mong eru barna- og ungdomsmennini saman við henni, tí Marianna var alt annað enn keðilig.

Eftir 3. real fór hon yvir til Missouri í USA, har hon var AFS-næmingur í eitt ár. Afturkomin byrjaði hon í Høydølum, og í 2. g. í februar mánaði, átti hon lítla Heina. Hon tók prógv frá Exportskúlanum í Herning í 1991.

Skulu vit lýsa Mariannu sum menniskja, so kunnu vit siga, at hon var einastandandi. Hon sá knasandi gott út, var gløgg og hevði eitt gott sinnalag. Fitt, blíð og frykikomandi var hon, men kundi eisini, á ein síðiligan hátt, vera bersøgin og siga sína meining. Hon var ein verðinsdama, og náddi at ferðast víða um, hóast hennara lívsskeið ikki skuldi gerast so langt. Líka sum pápin Heini, hevði hon góðar gávur at siga frá, og mangar hugnaligar og stuttligar latur hava vit havt í Kovalág.

Marianna búði og starvði í Ålborg, tá hon á vetri 1997 gjørdist sjúk. Kirstin flutti skjótt til Danmarkar fyrri at vera um Mariannu og lítla Heina, og Heini fylgdi seinni aftaná.

Hóast Marianna mangan hevði tað svárt, var hon so ótrúliga sterk. Hetta vísti seg við tí umsorgan hon m.a. hevði fyrri børnunum, bæði okkara, men ikki minst lítla Heina, ið var hennara eitt og alt. Hon tosaði ofta um Heina, sum hon av góðum grundum var so errin av. Hon víldi liva, og tí var tað so ótrúliga ringt hjá henni at vita sær, at hon móguliga skuldi doyggja so tíðliga frá honum.

Góðu lífti Heini, Turid, Roar, Annika, Kirsten og Heini, tit hava mist tykkara kærnu mammu, systur og dóttir. Vit okkara góðu vinkonu. Saknurin er so ómetliga stórur og orð bliva so fáttak.

Ljós

Nú er myrkt men eitt lítið ljós blaktrar í stovuni hjá mær ikki má tað slókna nú so eg seti meg við gluggan stari inn í flógvan lóga og skuggar av ljósinum hugtaka meg

Meðan tankar um góðar latur millum vinir har friðarþápan brann og tá kvøld á degi vann

Tí vil eg í hesi nátt tendra øll ljósin herinni beri varin glømunu inn í fleiri myrkar krókar gevi nýggjum veikum meg og nú er mín stova so upplýst og heit

Meðan tankar og bjartar vónir um alt ið andar livir grøt og doyr brann tað eina ljósið út

(Frændir 1986)

Hildur og Elin